NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Novice izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI. V saboto 15. januaria 1853. *List 5.*

Spet nekaj novega zastran krompirjeve bolezni.

Sl. ministerstvo kmetijstva je poslalo te dní kmetijski družbi popis Dunajskega dohtarja Malfattita, kako je on svoj krompir gnjilíne obvaroval. Ker gosp. dohtar vabi kmetovavce, naj bi poskusili njegov pripomoček, ga je sl. ministerstvo brez vse presodbe družbi poslalo in s tem na znanje dalo, da naj kmetovavci sami sodijo.

Je pa ta svèt gosp. dohtarja tako poseben, in, reči moramo, tako čuden, da še nikdar nismo enacega slišali. Podamo ga tedaj kmetovavcem, kakor smo ga prejeli.

Po njegovih mislih je vzrok bolezni v tem, da krompir, odkar je iz Amerike v naše dežele prišel, se ni mogel s spôlom druzih krompirju enacih sadežev poplemeniti, kakor v svoji domačii; zatega voljo se je izvergel (Abartung des Doppelgeschlechtes der Race) in se zamore le po tem na dobro oberniti, ako se mu priložnost da, da se zamore z druzimi enacimi sadeži spoloviti. Ti krompirju enakorodni sadeži so: laška ali papeževa repica (Erdbirne, helianthus tuberosus), georginia (Georginen, dahlia variabilis), korčiki ali kokoriki (Erdblatt, cyclamen europaeum), španska nežnje (carduus hispanica).

Kader se tedaj krompir po navadi v kosce razrezan sadí, naj se po dohtarjevim svetu sadí s korenikami enega imenovanih sadežev vred tako, da se oba sadeža (krompir in drugi omenjenih sadežev) položita s svojimi očesi tikama skupej v eno jamico.

Na to vižo se skupej vsajena sadeža spolovilita, in ta plemenitev navskriž (Durchkreutzung) bo vdomačila amerikanski sad (krompir), da v naših deželah ne bo bolehoval.

Gosp. dohtar pravi, da ga je skušnja tega prepričala, naj bi še drugi kmetovavci poskusili.

Poskusiti se zna, ker se nam posebno georginj ne manjka, — da je pa kaj gotovega na tem, dvomimo.

Poduk,

ki ga je 12. oktobra l. l. dalo c. k. ministerstvo notranjih oprav zastran tega, kako se je ravnati pri strežbi kónj, kteri imajo smoliko, smerkelj in červivost.

Da se nevarnost okuženja vbrani, ktera zamore zadeti ljudí, ki imajo s konji opraviti, kteri imajo smoliko, smerkelj in červivost, zaukaže ministerstvo notranjih oprav soglasno s ces. kralj. ministerstvom vojaštva sledeče:

1. Skerbeti je, da se vsi ljudjé, kteri imajo konje opravljati, z znamnji osumne in hude smolike in pravega smerklja kakor tudi červivosti soznanijo, ktere znaminja so: otekle terde žlezice med čelustmi, odtekanje žleze z nosnic, gnojenje v njih, hripanje živine skozi nos, in tako imenovane červne bule na koži.

2. Kadar kdo te znaminja na konju opazi, in zlasti, da so medčelustne žlezice, čeravno malo otekle, ali da žleza z nosa teče, nej to koj županu naznani, kteri bo to politični gosposki na znanje dal, da bo živino po zdravniku pregledati in po potrebi zdraviti dala.

3. Popolnoma smerkove ali červivaste konje je umoriti, smerklja sumno živino po zdravniku pregledati, in če se zdí, da je ni mogoče ozdraviti, kakor popolnoma smerkovo umoriti; sicer pa je v posebne hleve, kjer ima posebno orodje in posode, postaviti, in ne sme se več pri zdravih, kakor na priliko, na paši ali za vprego itd. pušati.

4. Ljudí, ki imajo s takimi konji opraviti, je podučiti, kako nevarno je, se s takim strupom okužiti, in ojstro jih je opominjati, da si ga ne vcepijo, kar se posebno rado zgodí na oranjenih ali s tanko kožo pokritih delih života.

5. Ljudjé, kteri imajo razpraskano kožo, rane, gnojne ture ali hraste posebno na rokah ali na obrazu, se ne smejo v tako službo jemati, in tistim, kterim je oskerbovanje tacih kónj izročeno, je na serce položiti, da povejo, če so se tako kaj oškodovali, da se drug človek namest njih postavi.

6. Posebno se je hlapcom varovati, smerkelj, ki z nosnic tacih kónj teče, z golo roko brisati, in ga tako na očí, nos, usta ali druge dele života prenesti, ali da jim smerkelj, kadar konji kašlajo ali perhajo, obraza ne oškropi, kar se pri preiskovanju konjevih nosnic prav lahko zgodí.

7. Enako se je hlapcom tudi druzih rečí, ki od smerklja sumnih kónj pridejo, in sploh vsih sokov in terdomehkih del varovati, ker vsi ti znajo okužiti človeka.

8. Ravno tako se jim je tudi varovati, da se po kakih druzih rečéh s smerkljem ne okužijo, postavim, da se s plahtami ne odevajo, s kterimi so bili konji odeti, ali se dolgo ne dotikajo z druzimi rečmi, ki so se živinskih snutkov navzele, in tako svojega života ne okužijo.

9. Če je treba živino z mazili mazati, se to ne smé nikoli z golo roko goditi, ampak z roko, ki je z volovskim ali pa s svinskim mehurjem obvarovana.

10. Hlapci ne smejo v hlevu, kjer je bolna živina, nikoli delj časa ostati, kakor kar je treba,

tudi ne v njem spati, in po vsakim opravku, ki so ga pri sumnim konju imeli, se morajo skerbno osnažiti, posebno roke si z lugom ali z osoljeno vodo ali z jesihom umiti.

11. Posebno se mora skerbeti, da je v hlevu po mogočosti čist zrak ali luft; hlevi se tadaj ne smejo prestavljati, večkrat in dobro se morajo prezračiti ali preluftati, gnoj se mora berž ko berž izkidati in nova stelja nastlati.

12. Hlapcom se je varovati, da sapo, ktero smerkovi konji sopejo, v-se ne dihajo.

13. Sicer naj taki hlapci tako živé, kakor njihnemu zdravju tekne; za snažnost svoje kože naj skerbé, večkrat naj se kopljejo, dosti po čistim zraku sprehajajo in dobro hrano naj imajo.

14. Po končani strežbi je obleko in posteljno opravo hlapcov po predpisu očistiti.

15. Hleve, posodo za napajanje, ujzde, pripravo za snaženje itd. po smerkovih konjih je po obstoječih postavah čistiti.

16. Da se vse tako zgodí, mora zanesljiv človek skerbeti, nad kterem zdravnik čuje.

17. Če se kteremu tacih hlapcov, naj bo tudi le na majhnem mestu, koža, zlasti na rokah ali na obrazu vname in gnojiti začnè, ali če se sploh slabo počutiti začnè, ga je brez odloga po zdravniku pregledati in kar se pri pregledu najde in zvé, se da naravnost ali pa po županu predstavljeni politični oblastníi na znanje.

Znamnja dobriga in slabiga gradiva.

(Dalje.)

Ne manjši pazljivosti zasluži:

4. Razpokanje, skrivitev in vsahnitev lesá. Ako se les prenaglo posuší, ko je prej veliko zračne mokrine bil poserkal, razpokne in se zverže, ter za stavitev neha prikladen biti.

Skrivitev lesá (das Werfen des Bauholzes) se pokaže večidel takrat, kader nepopolnama suho deblo razkoljemo. Naj se tedaj debla žagajo, ko so popolnama suhe; da pa ne razpoknejo, hasní na obéh koncih s katranam jih namazati. Skrivitve se pa obvarjejo debla, če se počasi na zraku sušijo.

Gospodar, ki hoče hišo si postaviti, naj tedaj kolikor mogoče skerbí, da pripravljena lesovina se prav in počasi pred posuší, preden se rabi.

5. Pomogleji, stavbini lés gnjilobe in stuhnjenja obvarovati, in njega terpežnost pospešiti, so:

Terpežnosti lesá ne škodje ravno voda, ampak narveč spremin mokrote in suhote: kajti je znano, da clo koli iz mehkiga lesá, kteri vedno pod vodo stojé, veliko let terpijo; če so pa zdaj mokri, zdaj suhi, ob kratkim sognijejo.

Rahlja zemlja, ki mokrino k sebi pripuša, vertna perst, ralno polje so lesu zlo škodljive; bolj dolgo terpijo lesovi u terdim svetu, pa nar bolje u ilovini. Ako je treba, kole u dno zabiti, je gledati, da niso razpokli: vlaga se namreč u pokline vleče, in naredí, da les hitro gnije.

Hovje, posebno če smole obiluje, zoperstaja gnjilobi krepkeji, kot listnati les. Tako so na Prusovskim skušnje učile, da u tla zagojzdano kolje od gabra, lipe, breze, javorja, osike je bilo po treh letih, kolje pa od izhodniga javorja ali platana, in divjiga kostanja po štirih letih odgnjilo.

Nadalje so se prepričali, da koli, ki so bili s skorjo vred u zemljo zabiti, so gnjilobi bolj zoperstali, kot olupljeni; da vsi drugi načini les obvarovati, na priliko, namazitev z oljnato barvo, z lanénim oljem, z lesno kislino itd. ne pomagajo nič. Samo ena naprava je bila koristna, namreč kole enmalo ožgati (za 2 linii globoko), potem pa jih večkrat z gorkim, iz hovja ali premoga pridobljenim katranam prav dobro nasítiti.

To nam da priložnost

6. o shranitvi lesá govoriti.

U ta namen se morajo dile in podnice na suhim kraju tako skladati, da vsaka posebna dila, kar koli je moč, je od mnogo strani zračnimu prepihu izpostavljena. Uversti se tedaj celimu skladu nekoliko poprečnih polén, in sklad se od časa do časa preloží, da to, kar je popred zakrito ležalo, tudi na zrak pride. Zaveten pokrov čez posamezne sklade lesá, ki jih dežja obvarje, je ravno tako potreben, kakor dobra podlaga, ki les zemeljske mokrine ohrani: kajti vsaktera premočitev zmanjša terpežnost žaganiga lesá.

Vprašati bi utegnil kdo:

Do ktere stopinje se mora les za stavitev posušiti, in z oziram na porabo, se zamore brez škode posušiti? Odgovor je:

Vse terdne trupla zgubijo, kakor se vé, nekaj svoje terpežnosti, ako nimajo u sebi nekoliko potrebne vlažnosti. Kako dalječ se tedaj les za stavitev posušiti smé, brez da bi se njegova porabljivost ne zmanjšala, ni ravno lahko za gotovo določiti, ker razne podnebja po raznih pokrajinah, starost lesá in druge okoljšine u tej zadevi mnogo preminjajo. Nar bolje merilo tudi za to opravilo je lastna skušnja. Ob drugi strani je pa gotova, da nekolika izsušitev lesá je neobhodno potrebna, če gospodar noče doživeti, da komej postavljena hiša bi o kratkim že hirala, in vedniga popravljanja potrebovala.

Poslednjič je še treba, dvojniga pleména lesá omeniti.

Hostno drevje je ali iglato ali listnato. O zadevi zidarskiga gospodarja bo tedaj koristno

7. o lastnostih iglatiga drevja sledeče naznaniti:

Tamnozeleni, kot igla zaojstreni list, po kterim je iglato drevje ali hovje imé dobilo, dá tudi znamko za razločitev hovja od listnatiga drevja. Drug žnamek pa, ki le mecesnu manjka, je celo leto obstoječi terpež šilovja. Debla so visoke, tanjke, in naravno kvíško rastejo.

Izmed raznih plemén hovja, ki na Slovenskim rasejo, so sledeče ugodne za stavitev:

a) Hoja ali hojka. Nje les je lep, žilovit, rumenkljat, in ima le malo smole u sebi. Žagati se dajo iz njega lepe bele dile, ki posebno za tla u izbah so prikladne. — Jela, pri nas velika in čversta, je za postrehje (rušt) nar bolj porabljiva.

b) Bor, po severnih krajih domá, ima več smole, kot hojka, zatorej ne da tako belih dil, pa so vender dobre, če se prevelike poletne vročine obvarjejo. Borovina je precej terda, pa vender pružljiva, ter se dá za poverhnino (Oberbau) porabiti.

c) Smreka. Nje les mora u pohištvu na suhim biti, ker o mokrim vremenu rad gnije. Popolnama u vodi se pa tudi jako derží, zatorej je smreka za kolje tudi vgodna.

d) Mecesen je na Krajnskim, in na Austrianskim sploh domá, in daje prelep les za stavbe. Mecesnovina ne razpokne in se ne zverže; je

ravno tako na mokrih, kakor po suhih krajih porabljiva; voda se je skorej ne prime in je ne zamore pokončati.

(Dalje sledí.)

Visoki namen poljodelstva.

Poslovenil M. Verne *).

Vsigamogočni Stvarnik nebes in zemlje bi nas lahko s čudeži oblačil, bi lahko suknje naše iz zemlje rasti dal, kakor hraste in gobe; bi lahko meso žival tako napravil, da bi ga precej brez kuhe in priprave jésti mogli, kakor jémo sadje drevés, berž ko dozorí; bi bil lahko telo naše tako terdno napravil, da bi mu vreme škodovati ne moglo. Al ko bi v naravi vse našli, česar potrebujemo, in že tako, kakor ravno potrebujemo, bi si lahko vsak svoj šotor v gojzdu napravil; pameti, delavnosti, nagiba k tovaršíi bi treba ne bilo; človeški rod bi ne imel nobeniga opravila; kupčije in brodništva bi ne bilo treba; toliko lepih, koristnih, prijetnih umetnost bi se ne bilo znajdlo.

Taka vstava ni bila modrimu Stvarniku všeč; tako lahko preživiti in ohraniti se, nam ni dodeliti hotel. Rečí, ki jih k živežu, k zdravju, k obleki in k radosti svoji neogibljivo potrebujemo, je obilo. Narava živí in dela neprenehama k blaženosti svojih otrok; ali mnogo rečí nam dá le sirovih in neobdelanih. Pri tem ne more druziga namena imeti, kakor da naj rečí sami v roke vzamemo, in pridelki, ki nam jih daja, po svojih potrebah in po svojim slaju obdelujemo. Razdelila je svoje blago in svoje bogatije po deželah, ne da bi nektere obilnosti vživale, druge pomanjkanja terpele. S tem hoče občno pobratenje vsih narodov napraviti, — hoče, da naj svoje blago zamenjujemo, rastljine in živali iz druzih delov sveta v svoje podnebje prestavljemo, in, po svojih potrebah spodbadani, vedno k blaženosti, k olepšanju vesoljnosti, k obogatenju posamesnih krajev pripomagujemo. Kako lahko bi bilo Stvarniku storiti, da bi klas namest zernja že kruh rodil, da bi vino z neba deževalo; tode tega ni hotel storiti, — hotel je marveč, da se s poljodelom živimo, da z urenjem svojih močí žlahtno zdravje ohranimo, ki ga lenúh zgubí, da kruh jemo, ki so ga roke naše pridelale. Po vsi pravici pravi slavni Pope: Delo in pomanjkanje zasluži, da se med narveči Stvarnikove dobrote šteje.

Pesniki starodavniga sveta so nam svoje zale sanje od nekakošniga zlatiga véka zapustili, ko se njive niso obdelovale; ljudjé so vedno pod drevjem ležali; vse je samo po sebi rastlo; narava je bila dobrotljiviši in darovitniši od zdaj; o tistim srečnim času se ni bilo nikomur truditi treba. — Tako po Ovidovo govoré le taki, ki sveta kar nič ne poznajo, ki niso misliti vajeni, ki se jim nič lepo ne zdí, kakor to kar razujzdana sladnost množí in mehkužniga razujzdanca v njegovi sladnosti podpira. Kaj taciga zamorejo le taki terditi, kteri nimajo ne nar manjšiga zapopadka od različnih krajev zemlje, od hitriga razširjanja plevéla, od potrebniga pripravljanja zemlje, od reje rastljín, od zverženja sémena, od požlahtnjenja žita, od slabe letine, od množtva in požrešnosti merčesov itd.?

Malajčani stanujejo v deželi, ki je z vsimi darovi in lepotami narave okinčana; zrak diší prijetno po tisučernih krasnih cvetlicah, da ni izreči; zakladi vsiga stvarjenja so tam zbrani; popotniki vidši deželo stermé, prebivavci so pa vender narnesrečniši; poljodelo je zaničevano, delo je sramota, dežela ne rodí še toliko žita, da bi se ljudjé preživiti mogli.

Zemlja se vterdi ali oterpne, ako se ne prekoplje, ne preorje, ne obdela in nje notranji skladi ne spravijo na zrak in njegovo dobrotljivo moč. Nektere rastljíne, ki se jim plevél pravi, jo napolnijo s koreninami, da dež, da snežnica va-njo ne more; da se nobena korenína vriniti, prirasti in poganjati ne more. Od take terde zemlje dež po verhu odteka; namest da bi se redivni deli, ki se v vodi znajdejo, va-njo vrinili, ji odnaša voda še nar drobnejši dele, ki se ji odtergati dajo; tako postane zemlja čedalje bolj pusta.

Vsak vé, da polje toliko več redivnih delov z zraka v-se potegje, kolikor večkrat se prekoplje in preorje. Njegovo poveršje se s tem pomnoží; spodnji sklad zemlje pride pri oranju na mesto zgornjiga in dobí pristojnih delov za nove rastljíne, ki tam rasti imajo. Ojstro čertalo in ojstri zobjé brane raztergajo kepe, da notranji deli vterjenih kép spet na zrak in mok pridejo. Na goli skali ne raste nič, saj po sokih ne, ki bi po koreníncah iz skale prišli. Skala je zemlja kakor polje; dež jo moči, kakor naše kuhinske verte; ali okamnjena zemlja ničesar ne sprejme; skala se moči zraka ne vdá; dež jo spira, jo splahnuje, porodoviti pa je ne more. In taka suha skala, take nerodovitne divje tla bi bila vsa zemlja, bi bile naše lepe okrajne, ako bi mi roke navskriž deržali in drevó (plug) sožgali. To spričujejo žalostni kraji, polni peska in kamnja, kjer so vojska, kuga ali drugi uzroki nekdanje prebivavce pokončali ali pregnali.

Ni mogoče, da bi nas narava v vsakim kraju sveta brez vsiga našiga truda hranila.

(Dalje sledi.)

*) Visoko častiti gospod prošt so poslovenili prelepo nemško knjigo Sanderjevo pod nadpisom »dobrota in modrost Božja v naravi«, iz ktere bomo z dovoljenjem slavnega g. pisatelja nektere sostavke bravcem »Novic« za pokušnjo podali. Vred.

Življenje slavnih Slovanov.

XIII.

Bernolak.

Anton žlahni Bernolak, izbuditelj slovaškiga slovstva, je bil rojen u Arvajski stolici na spodnjim Ogerskim od plemenitih starišev. Sila mlad je stopil u duhovski stan. Postal je katoljški župnik, nar pred u Čeklešu, potem u Ersek-Ujvaru.

Kar mu je po duhovskih opravilih časa ostajalo, je pridni mož učenstvu, posebno slovanskimu jezikoslovju posvetil, največ slovaškimu narečju na Ogerskim, ktero mu je materinski jezik bilo.

Ker je vidil, kako veselo česko, poljsko, rusko in jugoslavensko slovstvo napreduje, je iz celiga serca pomiloval, da ni tudi milo zvezdje slovaškimu narečju bilo zasijalo — narečju, ktero je vendar tako krepko in blagoglasno, in kteriga prednosti so že prej nar učenejši možje, kakor J. K. Jordan, nadškof Stratimirović, Kopitar, in oče slovanske učenosti Dobrowsky u Pragu enoglasno bili spoznali.

Namenil se je bil tedaj Bernolak prijatle in domoljube svojiga naroda izbuditi, da bi slovaško narečje (slovenčina, kakor ga Slovaki sami imenujejo) čistili, izobrazovali ter na stopnjo književniga jezika povzdignili. Združili so se rimsko-katoljški župniki Bajzda, Fandli in Bernolak. Osnovali so slovstveno družtvo, čigar udje so se bili zavezali, vse slovaške bukve kupiti, ktere bodo Bernolak in njegovi prijatli spisali. Podpiral je to imenitno lotitev ondašnji blagoserčni kardinal Rudnay, nadškof ogerski, ki je tudi sam nekoje svojih u slovaškim narečju izustenih govorov natisniti dal.

Bernolak sam je ustanovil nov pravopis, in slovnico slovaškiga jezika zložil, ktera je u Požunu leta 1790 beli dan zagledala.

Tudi etimologičko knjigo je bil spisal, u kteri učí,

kako slovaško narečje po enoličnosti z novimi besedami množiti.

Umerl je Bernolak 15. januarja 1813 u Ersek Ujvaru. Zapustil je bil u rokopisu znamenito delo — obširen slovár, kteri bi bil pa teško na svitlo prišel, če bi ga ne bil zgorej omenjeni blagodušni kardinal Rudnay na svoje stroške natisniti ukazal. Po taki podpori je tedaj zagledal zlati dan: Slovar slovenski, česko-latinsko-nemečko-uhersky, 6 knjige, u Budimu 1825,—delo izverstno, ktero so vsi prijatli slovanskiga slovstva z veliko pohvalo sprejeli.

Slovanski popotnik.

* V tečaju perve četerti serbskih belograških novin se bode natisnilo glasovito angleško delo: „Čića Toma ili život robova (življenja sužnih) u slobodnim državama sjeverne Amerike“. To delo se je prestavilo preteklega leta v nemško in francosko v brezštevilnih natisih, in več francoskih časopisov ga je bravcom podalo. Vredništvo serbskih novin si je dobro prestavo preskerbelo.

* Gospod Steidler, dr. lekarstva, iz ogulinskega polka, je bil od vlade poslan v Sarajevo, preiskat bolezin, ki ondi goveda morí, in prepričal se je, da je prava goveja kuga.

* Iz poslednje seje Celovškega odbora družtva sv. Mohora naznani „šolski prijatel“, „da se je do 2 t. m. oglasilo 670 družtvenikov, da listi zastran družtva od vsih straní pogostoma dohajajo, in da število družtvenikov vsak dan raste. — Presvitli knezoškof g. A. M. Slomšek so pri vis. ministerstvu sprosili, da se bojo zgodbe sv. pisma stare in nove zaveze z lepimi podobami nar boljši kup v deržavnej tiskarnici na Dunaju tiskale. Z veseljem se je to slišalo, in odbor je sklenul, v imenu vsih Slovencov pri presv. g. knezo-škofu se lepo zahvaliti, in zavolj tiskanja koj na Dunaj pisati. Spet edno imenitno, z lepimi podobami okinčano delo bojo taj gg. družbani leta 1853 v roke dobili! — Veliko rokopisov je bilo družtvu ponudjenih, posebno bogoslovskega zaderžaja. Za leto 1853 jih pa družtvo že dosti ima. Za tega voljo se tim gg. spisovavci lepo naprosijo, z rokopisi nekaj časa poterpeti in tudi dalej marljivo spisovati.“

* Drugi zvezek nabere národnih jugoslavenskih pesem, ki jo je začel rajni Stanko Vraz, pride na svetlo; 12 let je preteklo, kar je izdan bil pervi zvezek.

Kratkočasnice.

— „Vari se vseskoz pravdnih dohtarjev“— opominja neki oče svojega sina — „zakaj kdor tem možém v roke pride, je reva“. „Oj, oče!“ — mu odgovorí sin — jez pa mislim sam kadaj pravdni dohtar biti“. „Ja če je pa taka, je pa to vse druga“ — mu reče oče.

— Potovajoči djak (študent) pride na svojem potovanju v neko kerčmo in se dobro najé in napije. Ko je bilo treba plačati, reče kerčmarju: „Jez nimam denara, da bi vam plačal, pa vam čem zato lepo pesem zapeti“. „Kaj mi je treba tvojih pesem“, reče serdito kerčmar, „plačaj mi!“ „Ne jezite se“, reče djak, „jez nimam denara in vam ne morem plačati; pa pesmico vam hočem zapeti tako lepo, da boste gotovo zadovoljin“. „Naj bo!“ reče kerčmar, „ako mi zares pesem zapoješ, ki mi dopade, znaš brez plačila iti“. — Naš študent začnè pesmi prepevati, al nobena ne dopade kerčmarju. Nazadnje potegne mošnico iz žêpa, in reče: „No! zdaj vam pa bom eno zapel, ki vam bo, stavim kar hočete, gotovo dopadla“, in med tem, ko sega v mošnjo, prepeva: „Ej, bratec moj, drugači nije, tukaj se zastonj ne pije; vùn vùn iz mošnice svitle berž grošice!“ „Ha, ta mi dopade“, reče kerčmar; djak pa mu odgovorí: „sim vedil, da vam bo ta dopadla, in tako sva bot“, — vtakne mošnico v žep in gré. (Neven).

Novičar iz mnogih krajev.

Okrajne poglavarstva so povelje dobile oskerbeti, da taki lovi (jage), ki so jih tù in tam soseske še zase obderžale, se berž po novi postavi v najèm dajo. — Vsim komisijam, ki izdelujejo oprostenje zemljiš, je vikši ukaz došel: naj kar je moč hitro delajo, da se po cesarjevi volji celo delo kmalo doverši. — Bivši minister Bruk, ki sadaj v Berolinu vravnuje colno zvezo austrianske vlade s prusko, bo nek spet po dohodu iz Berolina ministerstvo kupčijstva prevzel. — Napoleon je že od vsih vladarjev za cesarja spoznan. Bere se, kakor ga pruski kralj v svojem pismu „brata“ imenuje, tako ga imenuje tudi naš cesar v svojem; rusovski car pa mu pravi le „svetli gospod“ in „veličanstvo“ in ne omeni nič imena Napoleona tretjega; to je nek cesarja vpervič zlo razkačilo, pa se je kmalo potolažil, ko je pomislil, da tudi zadnjega francoskega kralja L. Filipa ni rusovski car drugač imenoval. — Napoleon je mislil dobrotljivo postavo po vsem cesarstvu vpeljati, da bi vsak posestnik moral svoje pohištvo asekurirati; pa po dolgem prevdarjanju mu je odsvetovalo ministerstvo to zategavoljo, ker je še preveč nespametnih ljudí po deželi, ki bi take prisiljene asekuracije ne spoznali za dobroto, ampak le za „nov davk“. — Zadnje dní lanskega leta je prišel anglikanski škof iz severne Karoline (iz Amerike) v Rim k sv. očetu papežu, se je vpričo njega odpovedal anglikanski cerkvi in škofovi časti in prestopil h sv. katoljški véri; sv. oče sam mu je podelil sakrament sv. birme 26. dec. Ko je bivši anglikanski škof papežu podal perstan in križ, je rekel: „Tù ti izročim, sveti oče, znamnja visoke časti, ktere sim se bil sam polastil“. — Dalmatinski časnik „Osser. dalm.“ piše od 7. t. m., da od tega časa, kar so Černogorci Žabljak zapustili, se ni ondi nič novega primerilo; turška armada se od ene strani iz Albanie, od druge iz Hercogovine proti Černogori valí; Černogorci so pripravljeni do zadnje kaplje kervi se braniti. Paša v Belogradu je prepovedal, da noben Turk ne smé ne besedice od Černogorske vojske ziniti. — Ruska armada, ki je v silnih kardelih iz notranjega Rusovskega proti meji marširala, je unidan mahoma ukaz dobila, da naj se vstavi in ne dalje ne gré, kar je dobro znamnje mirú. — Okoli Varšave se je spet goveja kuga prikazala. — V neki vasi blizo Kambraja na Francoskem živí 5 rodov pod eno streho; staro babico so slišali unidan takole govoriti: „ljuba hči! reči svoji hčeri, da dete njene hčere joka“. — Poslednjič povémo še neko prigodbo iz Subotice (Steinamanger) ki jo je „Agr. Zeit.“ naznanila. Zvečer pred novem letom je neka žena, ki je imela v otročjo posteljo priti, dala babici ključ k skrinji, kjer je bilo perílo spravljeno. Babica iskaje perila zapazi tudi nekaj bankovcov v skrinji. Kmalo ko odide, stopi z groznim ropotom pošast z rogovi v hišo, kjer je žena ležala, renčí da je hudič, in terja denara od nje. Reva si ne vé pomagati in mu da trepetaje, kar ima. Ko pridejo sosedine drugi dan k nji, jim pové strašno prigodbo, te pa sumijo sleparijo in ji svetjejo naj pové to babici in naj še pristavi, da k sreči hudič ni srebernine zasledil. Žena storí tako — in drugi večer pride hudič še po srebernino. Med tem grejo sosedje po žandarje; dva berž prideta in zasačita hudiča. — pa kdo je bil? Babice mož, šivár iz tiste vasí, ki se je s kožo bivola našemil. Vjetega hudiča so peljali v Edinbor (Oedenburg) k sodbi.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*